

ИРЖИ МАРЕК ПОДПАЛВАЧ

Превод от чешки: Ирина Къосева, 1980

chitanka.info

Можеше да стане много хубава игра. Селянинът Лишка от №38 обяви „бетл“^[1], а старшият подофицер Новачек му даде „контра“. При това намигна на своя съиграч, тихия свещеник Котрба, и той с мъченически израз на лицето кимна. Не обичаше да се играе на пари. Само че селянинът Лишка мечтаеше тая вечер поне веднъж да разгроми старшия подофицер и за това с навъсен поглед даде на неговата „контра“ „реконтра“. Свещеникът вдигна очи към небето, сякаш чакаше помощ оттам, въпреки че единствената му надежда беше Новачек, признаван в целия окръг за професор по мариажа. Но неочакваната „реконтра“ беше много дори за Новачек и понеже картите му бяха като подредени, той се обърна към свещеника, като че го призоваваше за свидетел:

— Ваше преосвещенство, ще потвърдите пред господин Лишка, че имам четири чифта гълъби, и щом той казва „реконтра“, аз пък ще му река „тути“^[2], ако ще да ми струва цяло имане!

Свещеникът с удоволствие би се прекръстил, ако не държеше в ръце тия дяволски хартийки.

Селянинът Лишка само облиза трескаво сухите си устни и откри играта. Да, можеше да се получи голяма игра и за нея можеше дълго да се говори из целия окръг. Едва обаче изплюяха първите карти на масата и някой блъсна вратата на кръчмата и изкрещя:

— Хора, пожар!

Вече се чуваше фалшивият глас на тръбата и мъжете оставяха бирата и картите, събаряха столове и тичаха навън. Свещеникът зашепна молитва, а Лишка изруга, защото му прекъснаха играта, а с нея отиваше по дяволите и надеждата да победи тоя проклет стражар. Но и той хвърли картите на масата и стана, за да хукне след другите. В този момент стражарят Новачек взе захвърлените карти, погледна ги и дръпна селянина за ръкава:

— Господин Лишка, тая игра е загубена!

— Не се знае!

Стражарят замълча, но неговият пръст строго и заплашително посочи валето спатия, което се гушеше сред картите.

Лишка погледна смаяно картите, след това стражаря, а в същото време вън извиваше пожарникарската тръба:

— Боже господи, не може да бъде!... Изобщо не съм го забелязал!

И се втурна навън.

Стражарят поклати глава:

— Видяхте ли, господин свещеник? Като дойде ред да плаща, хукна да гаси пожара.

Обаче и той си сложи фуражката и се втурна навън.

Добре, че Лишка не доигра тоя мариаж, защото гореше №38 — неговата къща! Яката гореше! Към черното небе се издигаше сноп от искри, чуваше се сухото пращане на слама. Гореше хамбарът...

А стражарят изведнъж осъзна, че това е втори пожар за тоя месец!

Лишка се спусна в двора като луд. Очевидно жена му беше запазила повече присъствие на духа, тя беше успяла да изтича навън само по долна риза и да отвори обора, дъщерята също беше излязла, наметната с някакво старо палто над фустата, и сега гонеше кравите към градината.

Стражарят гледаше целия този хаос и разбра, че хамбарът вече не може да се спаси. Че огънят ще погълне и обора, особено ако на покрива има сухо сено, а явно има. Пожарникарите трябваше да поливат покрива на къщата, тя може би щеше да оцелее, за щастие нямаше вятър, пък и между нея и обора имаше доста място. Той се напрягаше, за да запомни хиляди подробности, които щяха да му трябват на следващия ден при съставянето на протокола. Изведнъж забеляза своя ефрейтор, който с разкопчана куртка помагаше на Ружена Лишкова при изнасянето на мебелите.

— По дяволите, какво правите тук?

— Разрешете да доложа, господин старши подофицер, помагам.

— А какво трябва да прави стражарят при пожар? — строго попита подофицерът и дръпна ефрейтора настрана, защото точно в този момент в двора вкараха цистерната и първата струя вода потече от тънкия, маркуч.

— Когато нещо гори, стражарят трябва да гледа и само да гледа, защото е важно това, което вижда, а не това, което гори. Те хората ще помогнат. А сега марш в участъка да се приведете в ред — пушка, сабя, каска — и да сте тук, докато преброя до три... Бегом!

После старшият подофицер погледна Ружена, която, разрошена и изцапана със сажди, продължаваше да изнася мебелите, и си помисли,

че всичко това ѝ отива и че поведението на ефрейтора е лесно обяснимо.

След малко пламна и оборът и не помогнаха нито водните струи, нито десетките охотни ръце. Цялата къща изпразниха в градината, на както предполагаше подофицерът, огънят не стигна до нея.

Ефрейтор Клоузек се върна облечен според устава и неговият командир само кимна в знак на одобрение.

— Останете в градината при тия вещи, за да няма утре приказки, че нещо е изчезнало. Тя, и Ружена може да пази с вас.

Ружена наистина беше там и се засрами, защото едва сега осъзна, че тича само по палтенце и фуста. Старата Лишкова клечеше до юрганите и плачеше. Към сутринта успяха да потушат огъня, така че димяха само гредите и остатъците от сено и слама. На сутринта се разбра още, че в нощната суматоха никой не си бе спомнил за кокошките и останали в курника, те изгорели. Лишкова си заскуба косите: как е могла точно тя да забрави кокошките си! И в своето безгранично отчаяние се нахвърли върху мъжа си:

— Всичко е заради твоята кръчма и твоите карти. Ако си беше в къщи, това нямаше да стане. Лишка мълчеше, но старшият подофицер бързо попита:

— Какво искате да кажете, госпожо Лишкова? Как така, ако си е бил в къщи, нямаше да има пожар?

— Искам да кажа, че има лоши приятели, които го тикат към комарджийство — сурово отсече селянката.

Новачек предпочете да дръпне Лишка настрани:

— Не я слушайте, говори така от мъка... Застраховката ви в ред ли е? Наистина? Да не стане, както с играта? Е ще си построите нов хамбар и обор и без това трябваше... — Изведнъж стражарят се усмихна странно, като че му хрумна нещо, и добави: — Кой би казал, че когато обявихте реконтрата, у вас вече е горяло, а? Да не забележите такава карта като валето... Направо не е за вярване!

Селянинът погледна полицаия, като че не разбираше какво значение може да има това, след като му е изгорял имотът.

Новачек продължи:

— Не забелязахте ли нещо, когато излязохте вечерта? Искам да кажа, дали не сте усетили някакъв пушек... Или пък някой

подозрителен да се е въртял около дома ви... Този пожар е бил умишлен, предполагам, че разбирате?

— Не разбирам — каза селянинът. — Нищо не разбирам. Съвсем се обърках.

На пожарището стояха уморените пожарникари. Едва сега на някои от тях донесоха от пожарната блестящите каски.

— Според думите на жена ви пожарът е започнал в хамбара... Прозорците на вашата стая гледат към него, така че огънят я е събудил. Обаче кой е събудил дъщерята, като нейната стая е от другата страна, към улицата?

— Откъде да знам? Какво искате от мене?

— Нищо. Блясъкът е събудил жена ви, а не е събудил съседката Лохноуткова, както разбрах, а нейните прозорци също гледат към вашия хамбар.

— Що да се буди, като не гори у тях.

Подофицерът само сви рамене и продължи да разглежда пожарището. Селянинът гледеше намръщено след него. Не разбираше какво иска да каже полицаят. Страшно нещастие... Но застраховката е налице и той ще направи нов покрив на хамбара и обора. Етернитов... А що се отнася до тая игра — по дяволите, всъщност тоя пожар е цяло щастие!

Сутринта старшият подофицер кръстосваше канцеларията само по плетена жилетка, пушеше и премисляше. Ефрейтор Кпоузек и подофицерът Пицек, който не беше на нощно дежурство и затова спокойно беше проспал целия пожар, слушаха неговите предположения.

— Съвсем сигурно знаем едно. Пожарът е бил умишлен... В хамбара няма електричество, никой не е бил там и все пак огънят е започнал от него. Ясно ли е?

Ефрейторът усърдно кимна в знак на съгласие. Подофицерът Пицек беше по-въздържан. Той можеше да си го позволи:

— Помните ли, господин старши подофицер, пожара преди месец? Също хамбар. В края на краищата сега през пролетта това не е нищо трагично.

— Трагично е — отговори старши подофицерът и хвърли фасата в сандъчето до печката, — дори много трагично! Ще трябва да извикаме следователи от окръга. А вие знаете добре какво означава това... Това

значи, че щом някой има дежурство, трябва да си го гледа и да не мърда от станцията! И да не ходи при някое момиче!

Ефрейторът смаяно погледна старшия подофицер.

— Няма да правя от това въпрос, но е факт, ефрейтор Клоузек, че през нощта сте се отбили при Ружена... Мълчете, не приемам глупави извинения. Обаче това, че сте били с Ружена, си има своето значение. Затова Ружена е била будна... Но защо не е спяла старата Лишкова? Защото е знаела, че не трябва да заспива. Защото е знаела, че у тях ще има пожар!

В стаята настъпи мълчание, което бе нарушено от отчаяния глас на ефрейтора:

— Господи боже, всичко беше съвсем иначе! Не съм бил с Ружена. Аз наистина бях навън, но само надзърнах у тях, да не е случайно на прозореца. Само че беше тъмно. И на двора нищо не светеше. И двете спяха...

Ефрейторът сипеше думите като в треска. Мисълта, че Ружена може да бъде обвинена в подпалвачество, му беше просто непоносима.

— Вижда ми се невероятно, Лишка да е отишъл в кръчмата и в същото време да си е подпалил хамбара — каза подофицерът Пицек.

— Вижда ви се невероятно, защото не знаете всичко, което знам аз — каза тайнствено старшият подофицер и зашепна: — Сега ще ви кажа нещо, което не мога да кажа дори пред следователите. Всъщност тях ще ги интересуват други неща — ще ходят по пожарището да търсят мазни петна от нафта или угарка от свещ, която би могла да предизвика пожар... Обаче аз изградих своето предположение на нещо съвсем друго. На мариажа... Гледайте, да ми обяви някой „бетл“, с това съм съгласен, особено когато имам карти, каквито имах тогава. И аз му давам „контра“, за да разбере, че ги имам. Но когато той, който е обявил „бетл“, ми каже „реконтра“, трябва да мисля, че той има невероятни карти. Обаче — внимание! — той има едно вале. Само вале спатия, останалото купи и пики. Цяла трагедия! Така че или този човек е инвалид в мариажа, а Лишка не, или изведнъж е станал страшно невнимателен и не е забелязал валето. Той поне казва така. Обаче питам аз — защо Лишка е разсеян при мариажа? Защо не е забелязал валето? Защото мисли за нещо друго. А за какво мисли? Мисли за това, че е време някой да извика: „Пожар!“... Той изобщо цялата вечер игра зле, а това беше върхът.

Старшият подофицер си изтри челото. Беше напълно изтощен от излагането на теорията си. Както изглеждаше, и двамата му подчинени бяха в същото състояние. И двамата седнаха.

— Човек трябва да има железни нерви, за да играе с вас мариаж — каза Пицек с уважение. — А иначе това е неочаквано и единствено доказателство в историята на криминалистиката!

— Доказателство! — въздъхна старшият подофицер. — Ако беше доказателство, да съм отишъл при Лишка с белезниците. Само подозрение... Но то ме кара да мисля, че Лишка е знаел за пожара.

Новачек погледна съчувствено ефрейтора:

— Знам, че слушате това с неудоволствие. Бъдещият тъст...

— Какъв ти тъст! — махна с ръка ефрейторът. — Не иска и да чуе за това и заключва Ружена в къщи.

Отвън се чуваше скърцане на каруци, селото живееше посвоему, както всеки ден хората тръгваха на работа.

— Аз бих поддържал друга хипотеза — каза подофицерът Пицек, гледайки втренчено Клоузек. — Пожарът е бил за отмъщение. Подпалил го е отблъснатият ефрейтор, който очаква, че Лишкови така ще обеднеят след пожара, че охотно ще го приемат за зет с неговите шест стотака на месец.

Клоузек почервения и само служебното му положение му попречи да каже на подофицера какво мисли за него. Новачек възприе тия несериозни приказки като нападка срещу неговата твърде сложна теория и направи кисела физиономия. Така че само Пицек се засмя, но и той не се смя дълго. Навън избръмча колата от окръга.

Докато старшият подофицер тичаше да посрещне гостите, ефрейторът каза:

— Съществува и трети вариант. Имотът е бил подпален от някакъв си подофицер, който ужким си е бил в къщи, а всъщност не е бил в къщи...

— И четвърти: подпалил го е старшият подофицер, защото е загубил играта с Лишка — добави Пицек и се ухили.

Но после и двамата замръзнаха в безупречен стоеж „мирно“, защото в стаята влезе поручикът от окръжната бригада.

После дълго ходиха из пожарището и ровичкаха навсякъде. Ефрейторът беше доволен, че не го взеха там, защото беше много против всички тия неща. Той знаеше какво търсят: доказателства, че

Лишка се е самоподпалил и след това е отскачил да поиграе карти, за да има алиби. Обаче Клоузек не вярваше, че е така. Заради Ружа? Може би не. По-скоро заради здравия разум. Защото е достатъчно човек да види хамбара: на задната стена, която е до градината, има продълговати прозорчета. Без стъкла. Лишка казваше, че не е сложил там стъкла, защото идвали лястовици. А също и за да се проветрява. Ако някой е искал да направи пожар, стига му да мине през нивите и градината до задната стена и да пъхне вътре запалена хартия. Огънят лесно ще обхване сухата слама.

Надвечер ефрейторът успя да се измъкне от участъка и отиде при Ружена. Отиде, за да ѝ каже, че той лично изобщо не споделя мнението на шефа си...

— Хич не ми приказвай! Ходите тук цял ден и непрекъснато разпитвате, като че ли сме се подпалили сами! А и хората не са по стока! На всичкото отгоре се забавляват за наша сметка... Това ни го хвърли някой през оградата!

И му подаде парче хартия със странни стихчета:

*Колко е красиво!
Сърцето е щастливо!
Аз си тананикам,
огънят си блика!*

— Какво е това? Кой го е хвърлил?

— Откъде да знам? Още сутринта беше тук. Аз го намерих, дори на нашите не го показах.

— Руженко, но всъщност... Аз всъщност не съм виновен за нищо!

— Оставаше и да си — извика тя с оная невероятна женска логика, която може да доведе и най-предания любим до границата на отчаянието. В тоя момент в къщата се отвори прозорец и се обади строг женски глас:

— Ружо! Прибирай се!

Ружена погледна укорително младия ефрейтор и изчезна.

А той, ранен от нейната несправедливост, се върна тъжно в своята ергенска стаичка, пуста и студена, защото тазгодишната пролет

беше неприветлива, да не говорим за любовта. У дома той отново извади от джоба си стихчетата и пак ги прочете. Що за глупост? Кой има интерес да се присмива на тия хора? И как само е написал тая дума: „щастливо“! Но след като ги прочете няколко пъти, той придоби чувството, че в тях няма никакъв присмех. По-скоро радост... „Сърцето е щастливо!“

Хартията със стихчетата, написани от неумела ръка, беше откъсната от някаква кесия, а такива има навсякъде в магазините, така че и по това не може да се познае нищо. Внимание, на листа има дупка. Никой не го е хвърлял през оградата, обратното, някой го е забол на нея. И какво от това? Да речем, че лесно се намери и мястото, където е бил забоден, и се докаже, че вятърът го е съборил... Как това ще опровергае теорията на стария?

Това са глупости... Но колкото повече мислеше за това — а той мислеше за това, въпреки че лежеше вече под студения юрган, — толкова повече на Клоузек му се струваше, че тая хартийка има нещо общо с цялата история. Какво пък, ако там я е забол тоя, който е драснал клечката? Просто от радост, че нещо гори... За това бяха учили в курсовете, боже, как се казваше, когато човек копнее да гледа пламъка и пали само за да се порадва?

Беше нощ, а ефрейторът се измъкна от леглото. И без да се бави с отварянето на скърцащата врата, изскочи през прозореца и се затича към участъка, където дежуреше подофициера Пицек.

— Ти да не работиш и през нощта? Какво носиш? — попита подофициерът сънено.

Ефрейторът му подаде листа със стихчетата. Пицек ги прочете веднъж, после ги занесе под лампата и ги прочете пак.

— Къде ги намери?

— Не аз. Ружена... У тях, на оградата.

Пицек обръщаше листчето в ръцете си и слушаше какви изводи си беше направил ефрейторът, докато сънят бягаше от очите му. След това разсъдливо каза:

— Ако се казвах Клоузек, нямаше да се надявам, че ще ме наричат Шерлок Холмс... Но тази следа е по-добра от мариажа на стария... Стихчета... По дяволите, кой ли ще може да пише стихове на село?

— Миналата година учителят беше написал стихове за 28 октомври^[3]. В кръчмата му се смееха, но той обясни, че ги написал, за да си осигури повишението.

— Това е важна причина — кимна подофицерът. — Но защо ще пише стихове неизвестният престъпник? И защо е написал „штастливо“? Няма как, ще трябва да покажем това на стария. Ако не друго, поне ще му развали радостта от теорията за мариажа.

Само че за учудване старшият подофицер прие това като потвърждение на своето подозрение.

— Младежи, младежи, да ви се чуди човек! Всеки може да напише няколко стихчета на кесия от захар. И най-вече този, който е заинтересован разследването да се обърка, колкото е възможно повече. Например Лишка... Казвам ви, че точно тук е слабото място и тук трябва да търсите.

Ефрейторът само успя тихо да въздъхне:

— Само че там има една доста особена правописна грешка.

— Дори не я забелязах — измърмори старшият подофицер. — Може да я е направил от вълнение. А фактът, че я е донесла Ружена, ми е особено подозрителен.

— Защо тогава не сме забелязали това там?

— Защото е паднало на земята, а ние, за съжаление, не сме го намерили. Това е наша грешка — каза подофицерът Пицек.

— Това не е толкова важно — махна с ръка Новачек и си помисли, че подофицерът Пицек постоянно има някакво свое мнение; мечтае да има още една нашивка и си мисли, че сега моментът е удобен. Само че няма да успееш, приятелю!

— Ако позволите, господин старши подофицер, аз бих проучил тези стихчета — предложи услугите си ефрейторът.

— Можете да ги проучвате, но след работно време. Преди всичко сте длъжен да изпълнявате служебните си задължения! — каза сухо и строго старшият подофицер и ефрейторът почтително си затвори устата.

— Да, трудно е да станеш Шерлок Холмс в нашия участък — прошепна му подофицерът Пицек, когато се преобличаха зад вратата на гардероба.

Наистина, не беше лесно, но ефрейторът се захвана с тая работа с голямо усърдие. Още първия свободен следобед той замина за града.

Отиде там, където мъжете ходят много рядко: при госпожа Кодадова, която беше реномирана гледачка на карти, ясновидка и освен това разбираше от почерци. Предложи ѝ стихчетата и заедно с тях пет крони, иначе госпожата не врачуваше. За сметка на това тя пък го наричаше „господин подофицер“. Госпожа Кодадова дълго разглежда буквите и после каза:

— А сега напишете няколко реда вие! Тук, на тая хартийка...

— Аз? — учуди се ефрейторът. — Защо аз?

— Вашият почерк ми трябва, за да отгатна дали сте си орисани с тая личност. Най-важно е сродната душа... Напишете каквото искате и името стига...

— Ама, госпожо, аз не търся сродна душа, на мен ми трябва да разбере какъв човек е писал това.

Врачката вдигна обидено поглед:

— А как според вас мога да позная аз, щом не знаете вие? Аз мога да ви кажа дали с това лице сте близки, сродни, орисани от съдбата и прочие... Повече не знам, господине. Само така частно ще ви кажа, че най-вероятно тоя, който е писал тия неща, е луд.

След това тя стана и пъкна в клетката на папагала парченце ябълка. Аудиенцията беше приключила.

Ефрейторът се спря пред къщата, като мислеше какво да направи. Луд... Доколкото му беше известно в околията наистина имаше един луд, Ферда Бумбей. Само че Ферда не знаеше да пише, така че и тази следа не водеше доникъде.

В своята безизходица ефрейторът се отби в психиатричното отделение на окръжната болница. Струваше му доста усилия, докато убеди мускулестия санитар, че не идва за преглед. После пък трябваше да убеждава и лекаря в своето душевно здраве, която работа беше значително по-тежка. А когато измъкна стихотворението, лекарят завъртя глава:

— Съгласете се, че не мога да поставя диагноза само върху някакво листче хартия... Доведете тук този пациент!

— Ех, ако знаех кой е! — въздъхна ефрейторът. — Вече бях и при врачката и тя не можа да ми помогне.

— Виждате ли! Единственото, което мога да направя, е да занеса това листче на консилиум. Само че трябва да почакате. Засега четете

нещо. Или правете упражнения! Гимнастиката е много полезна за нервите!

И като направи няколко клякания пред удивения ефрейтор, лекарят забърза навън.

Ефрейторът чакаше и от време на време задрямваше. Не можеше да си отиде — вратата нямаше дръжка. Докторът се върна късно, но затова пък целият сияеше.

— Изключително интересен случай! Не можете да си представите как принципно се различаваха мненията на специалистите. Един казва, че това е писано от човек с ниска интелигентност, като се основава точно на правописната грешка. Друг пък необичайно интересно полемизира с първия и твърди, че това е писано от човек с висока интелигентност, каквато понякога имат епилептоидите. А сега за това, какъв човек го е писал... Или е млад и тогава тази грешка е изцяло обяснима, или пък точно обратното, това е възрастен човек и грешката е свидетелство за интелектуална субнормалност. Ако приемем това мнение и допуснем, че стихчетата са писани от възрастен човек, ще стигнем до заключението, че това е тип идиот с ниско духовно равнище и obsesantни пироманиакални наклонности... Само че съществува и друга възможност, че цялата тая работа е резултат на рецесия, т.е. особен вид шегаджийство. Разбира се, привържениците на това становище си дават сметка, че то има известно слабо място: този тип няма пироманиакални наклонности. Точно обратното, те с успех могат да докажат, че онази граматическа грешка е направена умишлено. До определена степен и двата типа са психически ненормални. И единият — пироманиакът, който изпитва нужда да прослави своето деяние в стихове, и другият — предполагаемият тип рецесист, който в определена ситуация реагира посвоему на суматохата около пожара, която му изглежда смешна...

Ефрейторът седеше и се пулеше. На моменти имаше чувството, че всъщност той самият е написал стихчетата... Когато докторът млъкна, той кимна и каза само:

— Да, разбира се!

— Ясно ли ви е? — попита го лекарят, стоейки на вратата.

— Не, но няма значение — каза Клоузек учтиво и беше доволен, че е навън, на свеж въздух. Вечерта в участъка подофицерът му приготви чай.

— Приятелю, както изглежда, ще трябва да дадем това листче на бригадата. Не че те ще разкрият нещо, ами заради реда. Пък може да си намерят други специалисти, които ще открият трети и четвърти вариант... Само че ние ще трябва да хванем тоя, който е направил пожара.

И те сърбаха горещия чай, защото пролетта изобщо не смяташе да се покаже по-любезна, и мислеха колко тъжна е съдбата на човек, решил да стане полицай. Само че не можаха дълго да се отдадат на своите размисли. Навън се чу вик и когато подофицерът отвори прозореца, да погледне какво става, видя как в тъмното небе се издигаше червен огнен стълб.

Този път гореше в номер 33.

Огънят бе угасен, преди да стигне до покрива на хамбара. Изгоря бараката с миналогодишните дърва и част от обора.

Полицайте намериха на оградата листче с две стихчета:

*Весело народът гледа
на огъня искрите штедри.*

В участъка беше като след погребение. Посърналият старши подофицер реши:

— Обадете се в окръга. Този път не може да бъде Лишка, точно загубих от него една игра мариаж с наддаване. Това ме извади извън релсите.

Селото живееше като в треска. Хората се затвориха по домовете, по цели нощи из селото патрулираха стражари, твърдо решени да стрелят по всяка сянка, осмелила се да драсне клечка кибрит. Но въпреки това всички ги гледаха намръщено и мърмореха:

— За какво е тая наша полиция? С какво се занимават, та не могат да хванат подпалвача?

По време на своите патрулирания ефрейторът често се вглеждаше в тъмния прозорец, зад който спеше Ружена. Но прозорецът оставаше неумолимо затворен. „Не е много благодарна за това, което направих за нея и баща ѝ — казваше си Клоузек. — Сигурно такава е женската душа.“

Както предполагаше подофицерът Пицек, бригадата се нахвърли върху двете листчета. Скоро бе изпратена експертиза, която бе прочетена от самия старши подофицер с тържествено изразителен глас. Но колкото повече четеше, толкова повече гласът му звучеше разочаровано:

— Установено е, че и двете неща са писани на еднаква хартия от типа Р4щ, дебелина 0,5 мм, която се употребява широко за направата на кесии. Още е установено, че двете неща са писани от един и същ човек, който дори не се е опитал да преправи почерка си. Според експертизата на психиатричното отделение става дума за духовно изостанала личност с патологични наклонности или пък, обратното, за лице със значителен интелект, което се опитва да замаскира истинската същност на деянията си — подsigурителна измама.

Подофицерът протегна удобно краката си и заяви, че това са просто неочаквани разкрития. Новачек пък каза, че, напротив, всичко това не струва и пукната пара. Според служебната йерархия ефрейторът трябваше да мълчи, но си позволи да каже, че той самият би се придържал в своите разсъждения към тая правописна грешка, която се повтаря.

— Един и същ глупак ще прави винаги една и съща грешка — въздъхна безпомощно старшият подофицер. — Тук няма нищо странно.

— Странното, е да се пише „шт“ вместо „щ“ — държеше на своето ефрейторът. — Защо не надзърнем в училищата?

Старшият подофицер понечи да махне с ръка, но изведнъж му се стори, че доста добра идея е осенила ефрейтора, и се съгласи.

Така че през нощта патрулираха, а през деня обикаляха училищата. Учителят в тяхната община каза, че е невъзможно такава грешка да бъде направена от тукашните ученици, защото неговата система за заучаване на правописа била оценена от самия окръжен инспектор.

Учителят от съседното село им каза, че грешката е такава, че сигурно е направена нарочно. Откакто той е в това училище, нищо толкова не е имало. Когато обиколиха всичките училища, те бяха там, където и в началото на търсенето.

И понеже вече грееше слънце, ефрейторът и подофицерът седяха в канавката край пътя, опрели велосипедите на дървото и обърнали

лице към слънцето.

— Най-доброто, което можем да направим сега, е да си понагреем ревматизма — каза подофицерът. В пролетното слънце по пътя крачеше възрастен господин. Когато се приближи до тях, той вдигна за поздрав старомодната си шапка:

— Почивате ли, почивате?

— Добър ден, господин главен учителю... — стана подофицерът.
— На разходка ли, на разходка ли?...

— Там ме търсете. На ден по два километра. На младини ги навъртах по десет.

— Господин учителю, отдавна ли сте в пенсия, а?

— Ами има вече петнайсет години.

— А имали ли сте ученици, незнаещи правописа?

Възрастният господин се засмя:

— Учениците никога не знаят правописа. За това е и учителят, да ги научи!

— Понякога човек не може да се научи и до края на живота си — въздъхна подофицерът.

— Мислите ли, че човек може да напише „штастливо“ — каза ефрейторът.

Старият учител поклати глава:

— Всичко е възможно. Какви ли хора няма. Аз имах един ученик, някой си Хулик от съседното село, който пишеше „ношт“, „праштам“. Правеше го, за да ме ядоса, после така свикна с това, че много често го изпращах да седи в ъгъла. Така се правеше някога.

— И отучихте ли го?

— Не знам... Той изобщо беше тъп и изкара само трети клас. Да, има и такива тъжни случаи! Но иначе, иначе е радост да си учител!

Старият господин кимна с глава и отново закрачи по пътя. Дватамата полицаи гледаха след него като след някакво свръхестествено явление.

След един час, когато в присъствието на старшия подофицер показаха на Хулик двете листчета, той изобщо не отричаше. В неговите очи дори се четеше нещо като гордост, че господата от полицията са открили поетичното му изкуство. И даже каза, че може да напише много такива неща.

— Но преди това трябва да подпалите нещо, а? — каза старшият подофицер.

— Ами да, заедно с огъня това има друго въздействие — отговори поетът-подпалвач и се усмихна тъпо.

[1] Термини от играта на карти „мариаж“. — Б.пр. ↑

[2] Термини от играта на карти „мариаж“. — Б.пр. ↑

[3] На 28 октомври 1918 г. след разпадането на Австро-Унгария е обявена независимата Чехословашка република. — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.